

N:o 121.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordningar om frilager och om ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen om frihamn; gifven Stockholms slott den 22 mars 1912.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till:

- a) förordning om frilager och
- b) förordning om ändrad lydelse af §§ 1, 13, 15, 16, 18, 20 och 22 i förordningen den 15 november 1907 om frihamn.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Theodor Adelswärd.

Förslag

till

förordning om frilager.

§ 1.

1. I stad, hvarest tullkammare under tullförvaltares öfverinseende finnes, eller, där lokala förhållanden det betinga, i närheten af sådan stad må, efter särskildt tillstånd af generaltullstyrelsen, inrättas sådana under tullverkets uppsikt och bevakning stående, till allmänt bruk för handelsrörelse och industriell verksamhet afsedda anstalter, benämnda frilager, hvarom i denna förordning stadgas.

Till frilager kan afses viss byggnad eller visst område med byggnader och upplagsplatser, som genom hägnad eller annorledes afspärrats från vidliggande byggnader och område. Å frilager må varor, på sätt och under de villkor, denna förordning innehåller, utan att undersökas eller tullbehandlas, intagas samt uppläggas, ompackas, delas, bearbetas och i öfrigt behandlas, som om de befunne sig utanför rikets tullgräns. Varor, som från inrikes ort intagits å frilager, skola i fråga om rätt till restitution af tull- och tillverkningsavgifter samt sockerskatt äfvensom till befrielse från tullavgift anses såsom ur riket utförda och vid uttagning från frilagret behandlas lika med direkt från utlandet å frilager intaget gods.

2. Konungen äger att i enlighet med denna förordning och öfriga gällande föreskrifter meddela de närmare bestämmelser angående varors intagning å samt uttagning från frilager, som äro erforderliga för bevarande af kronans rätt och för vinnande af ordning och säkerhet inom sådan anstalt.

§ 2.

1. Frilager, till hvars särskilda afdelningar tillträde icke under någon förevändning må förvägras vederbörande tulltjänsteman, skall vara försedt med lämpliga vakt- och expeditjonsrum för tullbevakning

och tullbehandling samt i öfrigt så anordnad, att erforderlig kontroll från tullverkets sida kan där utöfvas.

2. Hvarje utgång från frilager skall särskildt bevakas, och skall invid hvarje utgång finnas vaktrum; dock att, där från frilager finnas utgångar, hvilka icke begagnas för trafik, utan allenast äro afsedda att komma till användning i händelse af eldfara eller annat olycksfall, generaltullstyrelsen äger medgifva befrielse från skyldigheten att särskildt bevaka sådan utgång och att vid densamma inrätta vaktrum.

Vederbörande tulltjänsteman äger, där han anser anledning därtill förefinnas, låta å en hvar, som lämnar frilagret, verkställa kroppsvisitation i den ordning tullstadgan föreskrifver, dock utan att vara underkastad påföljd, i händelse underslef finnes icke hafva ägt rum.

§ 3.

Statens kostnad för tullbevakning, bokföring och expedition vid frilager skall gäldas af anstaltens innehafvare, hvilken, innan frilagret må för sitt ändamål öppnas, skall för samma kostnader ställa säkerhet, som af generaltullstyrelsen godkännes.

§ 4.

Tillstånd att inrätta frilager, hvilket jämväl innefattar rätt att drifva anstalten, kan beviljas:

stadskommun; och

för ändamålet bildadt aktiebolag, däri samtliga delägare äro svenska undersåtar och hvars styrelse består af här i riket bosatta svenska undersåtar.

§ 5.

Ansökning om tillstånd att inrätta frilager skall ingifvas till generaltullstyrelsen och vara åtföljd af:

a) erforderliga handlingar till styrkande af sökandens rätt att förfoga öfver den byggnad eller det område med byggnader och uppbyggnadsplatser, som för frilagret afses;

b) planritningar med beskrifning öfver den byggnad eller det område, hvarom i litt. a) förmäles; skolande ritningarna särskildt utvisa byggnads inredning samt dess läge i förhållande till andra byggnader;

c) fullständig beskrifning öfver tillämnade anordningar för an-

staltens afspärrning mot tullområdet äfvensom å de för tullbevakning och tullbehandling afsedda lokaler;

d) uppgift, huruvida afsedt är, att industriell verksamhet skall inom frilagret drifvas; äfvensom, där ansökningen göres för aktiebolag,

e) bevis, att den sökande är, efter ty i § 4 stadgas, behörig att inrätta frilager.

Före ärendets företagande till afgörande skall generaltullstyrelsen öfver ansökningen inhämta yttrande af vederbörande kommunala myndigheter samt tullmyndighet på platsen.

§ 6.

Tillstånd att inrätta frilager äfvensom rätten att drifva redan inrättad sådan anstalt må ej af innehafvaren till annan öfverlåtas utan medgifvande af generaltullstyrelsen.

Varder innehafvare af frilager försatt i konkurs, må rörelsen fortfarande drifvas för konkursboets räkning under en tid af högst sex månader från det laga beslut meddelats om frilagersinnehafvarens försättande i konkurs.

§ 7.

Sedan frilagersanläggning blifvit fullbordad, skall i den ordning, som vid meddelande af tillstånd till anläggningen föreskrifves, därå verkställas besiktning för utrönande, huruvida anläggningen blifvit utförd i enlighet med därför fastställd plan; och åligge det frilagrets innehafvare att jämte bevis om besiktningen till generaltullstyrelsen ingifva bestyrkta kopior af fastställda kartor och ritningar öfver anläggningen äfvensom styrkt afskrift af tillhörande beskrifningar.

§ 8.

För hvarje frilager skall finnas särskildt reglemente, innefattande bestämmelser angående de tider, då frilagret skall hållas öppet och då tullexpedition där skall äga rum; angående behörighet att förrätta arbete inom frilagret; samt angående persontrafiken till och från detsamma.

Sådant reglemente skall efter förslag af frilagrets innehafvare fastställas af generaltullstyrelsen; och meddelas däri tillika de särskilda föreskrifter, som pröfvas vara erforderliga utöfver hvad i denna förordning eller eljest är i fråga om frilager stadgadt.

§ 9.

Afgift för begagnande af byggnad, magasinsrum eller upplagsplats inom frilager eller af där befintliga anordningar skall utgå enligt taxa, som efter förslag af frilagrets innehafvare fastställas i Stockholm af öfverståthållarämbetet och å annan ort af Konungens befallningshafvande hvarje gång för en tid af fem år.

Vid taxeförslag skall fogas uppgift å anläggnings- och driftkostnader för frilagret. Sökes förnyelse af taxa, skall vid förslaget tillika fogas för dess bedömande nödigt räkenskapssammandrag angående frilagret för senast förflutna fyra år.

§ 10.

För frilager skall finnas en, på förslag af frilagrets innehafvare, af generaltullstyrelsen godkänd föreståndare, hvilken har att öfvervaka iakttagandet af de för frilagret gällande föreskrifter och är behörig att tala och svara i alla angelägenheter, som röra anstalten.

§ 11.

Tillstånd till frilagers öppnande för användning meddelas af generaltullstyrelsen, som därom utfärdar allmän kungörelse.

§ 12.

Inom frilager må byggnad eller lägenhet icke upplåtas till eller användas såsom bostad.

§ 13.

Inom frilager må byggnad, magasinsrum eller upplagsplats ej upplåtas åt annan än den, som är berättigad att här i riket idka handel eller annat näringsyrke och blifvit af generaltullstyrelsen godkänd såsom frilagershafvare.

Ansökning om sådant godkännande skall af upplåtaren ingifvas till generaltullstyrelsen och vara åtföljd af:

a) afskrift af den mellan upplåtaren och den föreslagne frilagershafvaren, under förutsättning att godkännande erhålles, upprättade upplåtelsehandling; och

b) bevis, att den föreslagne frilagershafvaren, efter hvad ofvan sägs, är behörig att vinna godkännandet.

Om förnyelse af upplåtelse åt frilagershafvare skall anmälan göras hos tullförvaltningen, som har att därom till generaltullstyrelsen insända underrättelse jämte eget yttrande, huruvida något må vara att mot förnyelsen erinra.

§ 14.

1. För rättighet att inom frilager idka industriell verksamhet fordras särskildt tillstånd af Konungen; skolande i ansökning om tillstånd till utfövande af sådan verksamhet uppgift lämnas om arten af den verksamhet, sökanden afser att inom frilagret idka, äfvensom, därest sökanden icke själf är innehafvare af frilagret, vid ansökningen fogas bevis, att han blifvit af generaltullstyrelsen godkänd såsom frilagershafvare samt att han erhållit behörig upplåtelse.

2. Inom frilager må ej drifvas boktryckerirörelse eller idkas annan verksamhet, som i följd af gynnsammare produktionsvillkor är ägnad att å den inhemska marknaden afsevärdt skada inom riket annorstädes än i frihamn eller å frilager drifven enahanda verksamhet, ej heller verksamhet af beskaffenhet att kunna medföra fara eller olägenhet för anstalten eller där intagna varor.

§ 15.

Inom frilager må ej idkas detaljförsäljning af därstädes befintliga varor.

§ 16.

Inom frilager må till förtäring eller eljest till personligt bruk icke användas utländska varor af tullpliktigt slag, med mindre de förut blifvit i riket behörigen införtullade, likasom ej heller sådana svenska varor, för hvilka restitution af tull- eller tillverkningsafgifter eller befrielse från tullafgift blifvit vid varornas intagande å frilagret ifrågasatt.

§ 17.

1. Å frilager må intagas såväl tullpliktigt som förtulladt och tullfritt gods, med undantag af:

a) brännvin och sprit af säd, potatis eller andra jordfrukter, med undantag af whisky, så framt varan ej skall inom frilagret användas vid beredning af andra tillverkningar;

b) varor, som enligt gällande föreskrifter till förekommande af smittosamma sjukdomar å människor eller djur eller af annan dylik anledning äro till införsel i riket förbjudna eller endast under iakttagande af vissa försiktighetsmått få införas; och

c) explosiva varor, eldfarliga oljor eller därmed jämförliga vätskor, frätande syror samt andra varor, som äro af beskaffenhet att kunna medföra fara eller olägenhet för frilagret eller där intagna varor;

dock att eldfarliga oljor och därmed jämförliga vätskor äfvensom sprit må under de särskilda villkor, som af Konungen bestämmas, kunna intagas å frilager för att därstädes användas för åstadkommande af drifkraft eller för belysningsändamål.

2. Uppstår tvifvel, huruvida varor i obrutna omslag äro af den beskaffenhet, att de få å frilager intagas, äge vederbörande tulltjänsteman att, där erforderlig upplysning ej kan annorledes vinnas, låta bryta omslagen.

§ 18.

1. Tullpliktigt gods kan å frilager intagas:

direkt från utrikes ort;

efter omedelbar transitförsändning;

från frihamn eller annat frilager; samt

från nederlag eller transitupplag å samma ort.

2. Af emballeradt oförtulladt gods må ej å frilager intagas mindre än helt kolly, sådant det från utrikes ort eller svensk frihamn inkommit eller från annat frilager, nederlag eller transitupplag uttagits.

3. Varor, för hvilka restitution af tull- eller tillverkningsafgifter eller befrielse från tullafgift ifrågasättes, må å frilager direkt intagas endast från den stad, i eller vid hvilken frilagret är beläget.

§ 19.

1. Gods kan från frilager uttagas:

för utförsel till utrikes ort eller sjövägen till svensk frihamn å annan ort;

för försändning sjövägen eller landvägen till annan stad, där tullkammare under tullförvaltares öfverinseende finnes;

för utförsel landvägen till frihamn i samma ort;

för öfverflyttning till annat frilager eller för uppläggning å nederlag å samma ort; samt

efter förtullning eller till fri disposition.

2. Förtullning af gods, som uttages från frilager, skall ske efter de taxor och författningar, som äro gällande, då uttagningen äger rum.

3. Varor, beträffande hvilka i tulltaxan stadgas, att afdrag i vikten ej skall göras för askar, fodral, omslag, kartor m. m., må icke från frilager uttagas för uppläggning å nederlag, med mindre de äro emballerade på sådant sätt, som eljest vid införsel af enahanda varor är brukligt. Ej heller må dylika varor, med mindre emballeringen är på nämnda sätt verkställd, från frilager uttagas för att efter förtullning införas i landet, så framt de icke äro vid förtullning från frilager underkastade särskild förhöjd tullafgift.

4. Uttagning från frilager af gods i sådana kvantiteter och under sådana omständigheter i öfrigt, att bestämmelsen i § 15 uppenbarligen komme att därigenom kringgås, må icke medgifvas.

§ 20.

Den, som inom frilager idkar sådan försäljning, som i § 15 är förbjuden, eller å frilager intager gods emot stadgandena i § 17 mom. 1, straffes, där ej förbrytelsen är enligt allmän lag eller särskild författning med högre straff belagd, med böter från och med etthundra till och med ettusen kronor; och skall det gods, hvarmed sådan oloflig befattning tagits, vara förverkadt.

§ 21.

Frilagershafvare, som blifvit förvunnen till förbrytelse, hvarom i § 20 sägs, hafve för alltid förverkat rätt att inom frilager eller frihamn innehafva eller begagna byggnad, magasinrum eller upplagsplats och vare skyldig att genast utrymma sitt lager.

Lag samma vare ock om den, som blifvit förvunnen till oloflig varuinförsel enligt hvad i tullstadgan sägs.

§ 22.

Bryter någon, utom i de fall, hvarom här ofvan särskildt sägs, mot hvad enligt denna förordning är angående frilager stadgadt, straffes, där ej förbrytelsen är enligt allmän lag eller särskild författning med högre straff belagd, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor.

Sker det af frilagershafvare eller föreståndare för frilager, vare minsta bot etthundra kronor.

§ 23.

Beträdes föreståndare för frilager med förbrytelse, hvarom förmäles i § 20 eller § 22, eller underlåter han den tillsyn, honom enligt § 10 åligger, varde han från befattningen skild; och må han ej vidare såsom föreståndare godkännas.

§ 24.

Af böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalle hälften kronan och hälften tullstatens enskilda pensionsinrättning. På enahanda sätt fördelas ock försäljningsbelopp för gods, förverkadt enligt § 20.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de enligt allmän strafflag.

§ 25.

Mål rörande öfverträdelse af denna förordning upptagas och afdömas af den domstol, på hvars handläggning mål angående inom orten begångna öfverträdelse af tullförfattningarna ankomma.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1913.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse af §§ 1, 13, 15, 16, 18, 20 och 22 i förordningen den 15 november 1907 om frihamn.

§ 1.

I stapelstad, hvarest tullkammare under tullförvaltares öfverinseende finnes, eller, där lokala förhållanden det betinga, i närheten af sådan stapelstad, må, efter särskildt tillstånd af Konungen, inrättas sådan under tullverkets uppsikt och bevakning stående, till allmänt bruk för handelsrörelse och industriell verksamhet afsedd anstalt, benämnd frihamn, hvarom i denna förordning stadgas.

Frihamn, som skall utgöras af ett till sina gränser noga bestämdt område, omfattande dels hamn med anstalter för fartygs lossning och lastning, dels ett därintill beläget, genom hägnad från vidliggande mark afspärradt landområde med byggnader och upplagsplatser, skall i fråga om tull- och tullverkningsavgifter äfvensom sockerskatt anses såsom utrikes ort; och skola såväl fartyg som gods inom frihamn icke vara underkastade vidare tillsyn från tullverkets sida, än som erfordras för utöfvande af kontroll å efterlefnaden af de angående frihamn meddelade allmänna eller särskilda föreskrifter. Till frihamn från inrikes ort inkomna varor skola i fråga om rätt till restitution af tull- och tullverkningsavgifter samt sockerskatt äfvensom till befrielse från tullavgift samt i öfrigt i tullhänseende betraktas såsom från riket utförda samt således vid återinförsel behandlas lika med annat gods, som från frihamn införes.

§ 13.

För rättighet att inom frihamn idka industriell verksamhet fordras särskildt tillstånd af Konungen; skolande i ansökning om tillstånd till utöfvande af sådan verksamhet uppgift lämnas om arten af den verksamhet, sökanden afser att inom frihamnen idka. Dylikt tillstånd må ej afse vare sig boktryckerirörelse eller annan verksamhet, som i följd af gynnsammare produktionsvillkor är ägnad att å den inhemska markna-

den afsevärdt skada inom riket annorstädes än i frihamn eller å frilager drifven enahanda verksamhet, ej heller verksamhet af beskaffenhet att kunna medföra fara eller olägenhet för anstalten eller där intagna varor.

§ 15.

Inom frihamn må till förtäring eller eljest till personligt bruk icke användas utländska varor af tullpliktigt slag, med mindre de förut blifvit i riket behörigen införtullade, likasom ej heller sådana svenska varor, för hvilka restitution af tull- eller tillverkningsafgifter eller befrielse från tullafgift blifvit vid varornas intagande i frihamnen ifrågasatt; besättning å fartyg i frihamn dock obetaget att ombord förbruka äfven oförtullade proviantartiklar, som, enligt hvad i § 14 sägs, inköpts inom frihamnen, eller som i fartyget dit medförts.

§ 16.

1. I frihamn må införas såväl tullpliktigt som förtulladt och tullfritt gods, med undantag af:

a) brännvin och sprit af säd, potatis eller andra jordfrukter, med undantag af whisky, så framt varan ej skall inom frihamnen användas vid beredning af andra tillverkningar;

b) varor, som enligt gällande föreskrifter till förekommande af smittosamma sjukdomar å människor eller djur eller af annan dylik anledning äro till införsel i riket förbjudna eller endast under iakttagande af vissa försiktighetsmått få införas; och

c) explosiva varor, eldfarliga oljor eller därmed jämförliga vätskor, frätande syror samt andra varor, som äro af beskaffenhet att kunna medföra fara eller olägenhet för frihamnen eller där intagna varor;

dock att eldfarliga oljor och därmed jämförliga vätskor äfvensom sprit må under de särskilda villkor, som af Konungen bestämmas, kunna införas i frihamn för att därstädes användas för åstadkommande af drifkraft eller för belysningsändamål.

Hvad här är sagdt utgör ej hinder för att fartyg, som innehar till införsel i frihamn förbjudet gods, må, där sådant ej strider mot eljest meddelade bestämmelser, ingå i frihamn, under villkor att godset där ej lossas eller i annat fartyg omlastas; kunnande dock i särskildt fall tillstånd till omlastning för återutförsel meddelas af vederbörande tullförvaltning.

2. Uppstår tvifvel, huruvida varor i obrutna omslag äro af den

beskaffenhet, att de få i frihamn införas, äge vederbörande tulltjänsteman att, där erforderlig upplysning ej kan annorledes vinnas, låta bryta omslagen.

§ 18.

1. Sjövägen må varutransport emellan två frihamnar eller emellan frihamn och annan inrikes ort endast verkställas af fartyg, som är till kustfart inom riket berättigadt.

2. Landvägen kan gods från frihamn införas:

för utförsel sjövägen från den stapelstad, i eller vid hvilken frihamnen är belägen, till utrikes ort eller annan svensk frihamn, äfvensom landvägen till Norge;

för omedelbar transitförsändning till annan stad, som åtnjuter transitupplagsrätt;

för intagning å frilager eller för uppläggning å nederlag på samma ort; samt

efter förtullning eller till fri disposition.

§ 20.

1. Direkt utförsel landvägen till frihamn af frilagers-, nederlags- och transitupplagsgoods likasom ock af annat oförtulladt gods äfvensom af gods, för hvilket restitution af tull eller tillverkningsafgifter eller befrielse från tullafgift ifrågasättes, må endast äga rum från den stapelstad, i eller vid hvilken frihamnen är belägen.

2. Af emballeradt oförtulladt gods må ej till frihamn utföras mindre än helt kolly, sådant det från utrikes ort eller annan svensk frihamn inkommit eller från frilager, nederlag eller transitupplag uttagits.

§ 22.

Innehafvare af byggnad, magasinrum eller upplagsplats inom frihamn, som blifvit förvunnen till förbrytelse, hvarom i § 21 sägs, hafve för alltid förverkat rätt att inom frihamn eller frilager innehafva eller begagna byggnad, magasinrum eller upplagsplats och vare skyldig att genast utrymma sitt lager.

Lag samma vare ock om den, som blifvit förvunnen till oloflig varuinförsel, enligt hvad i tullstadgan sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1913.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22
mars 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTROM,
friherre ADELSWÄRD,
PETREN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Adelswärd anförde:

I nådig proposition den 21 mars 1907 föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till förordning om frihamn och förordning om frilager. Det förra af dessa förslag blef af Riksdagen i hufvudsak godkänt. Det senare vann däremot på skäl, för hvilka jag framdeles torde få tillfälle att närmare redogöra, icke Riksdagens bifall.

Då jag nu ber att få återupptaga frågan om frilagersinstitutionens införande i vårt land, tillåter jag mig att till redogörelse för frågans uppkomst och tidigare behandling i väsentliga delar återgifva, hvad därom finnes anfördt i föredragande departementschefens yttrande till det vid nämnda proposition fogade statsrådsprotokoll.

I underdånig skrifvelse den 13 april 1894 anhöll Riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, om och under hvilka villkor frilagersinstitutionen lämpligen skulle kunna, utan uppoffringar för statsverket, här i landet införas, samt därefter till Riksdagen inkomma med de förslag till lagstiftningsåtgärder, hvartill utredningen kunde gifva anledning, äfvensom att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående möjligheten och lämpligheten af frihamnsanläggningar i Sverige.

Sedan Kungl. Maj:t den 5 oktober nyssnämnda år uppdragit åt en kommitté att verkställa de utredningar och uppgöra de förslag, som afsåges i Riksdagens förenämnda skrifvelse, afgaf denna kommitté den 22 juni 1895 underdånigt betänkande i ämnet, åtföljdt af förslag *dels* till förordning om frilager och frihamn jämte, såsom bilaga därtill, särskildt förslag till förordning ensamt om frilager, *dels* till kungörelse angående vissa ändringar i tullstadgan den 2 november 1877 och *dels* till kungörelse innefattande vissa ändringar i förordningen angående frilager för proviantering af fartyg i Öresund den 18 september 1874.

Kommerskol-
legium och
generaltull-
styrelsen den
30 maj 1896.

På grund af nådig remiss afgåfvo därefter kommerskollegium och generaltullstyrelsen den 30 maj 1896 gemensamt underdånigt utlåtande i ärendet, därvid af ämbetsverken tillika öfverlämnades inhämtade yttranden från handels- och sjöfartsnämnderna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Gäfle, tullkammaren och nederlagskontoret i Stockholm, tulldirektören i Göteborg samt därvarande tullkammare och nederlagskontor äfvensom tullkammaren i Malmö.

Ämbetsverken erinrade, hvad beträffade frågan om frilagersinstitutionens införande i vårt land, hurusom ämbetsverken redan förut en gång haft tillfälle att i denna fråga gemensamt yttra sig, nämligen i det underdåniga utlåtande, ämbetsverken, på grund af erhållen nådig befallning, den 4 juni 1885 afgifvit öfver särskilda den 27 oktober 1882 förordnade kommitterades betänkande jämte förslag till förordningar om kreditupplag och frilager samt däraf beroende ändringar i tullstadgan och handelsbalken.

Med afseende å de väsentliga fördelar, frilagersinstitutionen, hvilken vid båda dessa tillfällen förutsatts icke skola föranleda till någon kostnad för statsverket, enligt ämbetsverkens åsikt skulle komma att medföra för den svenska handeln, hade ämbetsverken i sistberörda underdåniga utlåtande tillstyrkt, att denna institution måtte, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det då föreliggande förslaget, i den svenska tullagstiftningen införas. Några omständigheter hade icke därefter tillkommit,

som kunde föranleda ämbetsverken att frångå sin då uttalade mening, om än ämbetsverken med hänsyn till de förändringar, som sedan dess vidtagits i Sveriges tullsystem, måste i likhet med 1894 års kommitté finna, ej mindre att för rättigheten att inrätta och begagna frilager numera borde i åtskilliga hänseenden stadgas villkor, hvilka vid förberörda tidpunkt ej kunde anses behöfliga, än äfven att till förbyggande därpå, att vissa varuartiklar, i hvilkas vikt enligt gällande tulltaxa afdrag ej finge äga rum för omslag, askar m. m., skulle genom att å frilager ompackas i vida lättare emballage, än hvori det vore möjligt att införa dem från utrikes ort, eller genom att helt och hållet befrias från emballage kunna undgå en ofta ganska betydlig del af det bestämda tullbeloppet, institutionens införande ovillkorligen förutsatte sådana ändringar i tulltaxan, att för antydda artiklar nettoförtullning efter en förhöjd tullsats infördes.

Då berörda föreskrifter om inbegripande i varans vikt af omslag o. s. v. hufvudsakligen tillkommit i syfte att underlätta tullbehandlingen af ifrågavarande artiklar samt att åstadkomma enhet däri, kunde ämbetsverken visserligen icke undgå att finna ganska stora betänkligheter möta mot dylika ändringars vidtagande, men dessa betänkligheter syntes dock ämbetsverken icke böra tillmätas den betydelse, att på grund af dem frilagersinstitutionen borde tillbakavisas.

För de af kommittén föreslagna förbud mot intagande å frilager af spannmål äfvensom af brännvin och sprit för annat ändamål än för användning till tillverkning af andra varor ansåge ämbetsverken giltiga skäl hafva anförts; och mot de bestämmelser rörande frilager, kommittén i öfrigt föreslagit, hade ämbetsverken icke i hufvudsak funnit något att erinra, om än desamma syntes ämbetsverken gifva anledning till vissa detaljanmärkningar.

Från de år, som följde närmast efter afgifvandet af ämbetsverkens utlåtande öfver 1895 års kommittéförslag, är med afseende å frågan om frilagersinstitutionens införande i vårt land att omförmåla, hurusom i en till Kungl. Maj:t ingifven skrift af den 15 februari 1899 åtskilliga köpmän och industriidkare i Stockholm — under förklarande att de vore villiga att på i hufvudsak de villkor, som 1895 års kommittéförslag angåfve, och sedan vederbörlig lagstiftning utfärdats, begagna sig af frilagersrättigheter — anført, bland annat, att, då det af frågans behandling i Riksdagen framginge, att de betänkligheter mot förslaget, som där uttalades, hufvudsakligen afsåge ett eventuellt kringgående af bruttoförtullningen för de utländska varor, som å frilagret upplades, hvarige-

*Framställning
från köpmän
och industri-
idkare i
Stockholm.*

nom en minskad statsinkomst skulle vållas och en oberättigad fördel beredas de köpmän, som å frilagret hade lokaler, denna fara lämpligast syntes kunna afvärjas genom en tilläggstull för de artiklar, som nu vore underkastade bruttoförtullning, att tillämpas, när de från frilager i riket infördes. Under förklarande vidare, att de icke afsåge att genom frilagret bereda sig otillbörliga lättnader vid importen framför sina konkurrerande landsmän, utan endast eftersträfvade det viktiga målet att varda satta i stånd till framgångsrik täflan med utlandet i afsättningen på grannländerna af importerade varor såväl enbart som i förening med svenska produkter äfvensom genom tillverkning å frilagret för export af industrialster, framställda af dels inhemska, dels ock tullpliktiga råvaror eller halffabrikat, hafva petitionärerna, med åberopande af de skäl, som af förenämnda kommitté och ämbetsverk blifvit anförda, anhållit, det tackes Kungl. Maj:t till Riksdagen aflåta proposition om de lagar, som kunde för inrättande af frilager i Sverige vara af nöden.

*Kommerskollegium och
generaltullstyrelsen den
4 november
1899.*

Sedan, i anledning af hvad sålunda förekommit, dåvarande chefen för finansdepartementet anmodat kommerskollegium och generaltullstyrelsen att till Kungl. Maj:t inkomma med gemensamt underdånigt utlåtande angående hvilka ändringar i eller tillägg till gällande tulltaxa kunde, under förutsättning att frilagersinstitutionen komme till stånd, i det af bemälde köpmän och industriidkare i Stockholm angifna syfte böra vidtagas, hafva ämbetsverken, efter det generaltullstyrelsen infordrat yttranden från packhusinspektionerna i Stockholm och Göteborg samt tullkammaren i Malmö, den 4 november 1899 afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet. Under uttalande bland annat, att äfven om den af bemälde köpmän och industriidkare i Stockholm föreslagna åtgärd icke vore så principiellt riktig som det af kommittén ifrågasatta borttagandet af gällande föreskrifter om vissa varors förtullande efter bruttovikt, densamma dock syntes vara fullt betryggande mot eventuella missbruk af frilagersrätten, hafva ämbetsverken i detta utlåtande hemställt, att, därest frilagersinstitutionen komme till stånd, vissa varor, som vid tullbehandlingen uppvägdes med askar, omslag, inlägg med mera, skulle, till förekommande af befarade missbruk genom utbytande eller borttagande på frilagret af utländska varuemballage, vid förtullning från frilager åsättas en tilläggstull; och hafva ämbetsverken tillika framlagt förslag till sådana tilläggstullar, att utgå för vissa varor, då desamma vid förtullning från frilager uppvägdes oemballerade eller endast i pappersomslag.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 15 december 1899 anförde dåvarande departementschefen i fråga om frilagersinstitutionen följande.

Kungl.
proposition
den 15 decem-
ber 1899.

Att bland målsmännen för affärslifvet i vårt land rådde och redan länge rådt en liflig önskan, att åt handeln och industrien måtte beredas de förmåner, som vore förenade med rätten att använda den form af tullupplag, som benämndes frilager, vore en känd sak. Att så skulle vara, låge i viss mån i sakens natur, och behovet för affärsrörelsen af ett tullupplag under de friare former, som kännetecknade frilagret, vore i öfrigt vitsordadt genom de tid efter annan upprepade framställningarna i ämnet från de mest auktoriserade korporationer och enskilde affärsmän. Den genomgående tanken i dessa framställningar hade varit den, att svensk handel och industri måste, så länge sagda förmåner icke medgäfvos dem, känna sig intaga en missgynnad ställning i konkurrensen med de länder, i främsta rummet våra grannländer, Norge och Danmark, hvilkas affärsrörelse åtnjöte de ifrågavarande lättnaderna eller med dem närbesläktade. Då det alltid legat och bort ligga det allmänna om hjärtat att i möjligaste mån söka för svensk handel och industri underlätta konkurrensen med andra länder, skulle det kunna synas ägnadt ingifva förvåning, att frilagersinstitutionens införande hos oss hittills utgjort föremål för så mycken tvekan, en tvekan, som funnit sitt uttryck i de knappa majoriteter, hvarmed, på sätt af den utaf 1894 års kommitté lämnade historik framginge, de vid olika riksdagar framställda förslagen om frilagrets införande inom kamrarna bifallits eller afslagits. Förklaringen till detta förhållande låge emellertid däruti, att med frilagersinstitutionen åsyftades vinnandet af två, sinsemellan rätt olika ändamål, af hvilka det ena icke blott icke varit ägnadt att ingifva betänklighet, utan fastmera från alla sidor erkänts vara värdt att befordras, medan däremot det andra varit föremål för delade meningar.

Den första af frilagrets båda uppgifter, eller den, hvars vikt och betydelse af departementschefen betecknats såsom oomtvistad, vor dess funktion att tjäna såsom häfstång för transit- och exporthandel. Ingen kunde betvifla, att icke den rörelse måste lända landet till nytta, som bestode däruti, att varor i stora partier infördes till frilagret för att i mindre poster spridas till konsumtionsorter i främmande land, eller däruti, att inom frilagret för export tillverk sådana varor, för hvilkas bearbetande helt eller delvis erfordrades tländska råämnen eller halffabrikat. Om frilagrets uppgift inskrä sig till den nu angifna, vore det antagligt, att denna form af

upplag redan länge sedan skulle varit hos oss införd, men då frilagret äfven afsåge att åt affärsmän, som idkade handel med eller eljest i sin rörelse använde utländskt tullpliktigt gods, bereda vissa fördelar vid afsättningen inom landet af detta gods, hade man, under erkännande af frilagrets nytta för dessa affärsmän, befarat, att sagda fördelar för affärsmännen komme att motvägas af vissa olägenheter för det allmänna eller för de affärsmän, som icke vore i tillfälle att begagna sig af frilager. I fråga om de sålunda mot frilagersinstitutionen riktade anmärkningar hänvisade departementschefen till kommitténs betänkande.

Den väsentligaste anmärkningen mot frilagersinstitutionen ansåge departementschefen hafva varit den, att en minskning i tullinkomsterna och ett äfventyrande af det med införseltullarna afsedda skyddet för vår industri skulle kunna befaras komma att inträda genom medgifvandet att anlita frilager, på sådant sätt nämligen, att för de varor, vid hvilkas förtullning viktafdrag ej finge ske för omslag, inlägg m. m., en del af de afsedda tullafgifterna skulle kunna undgås därigenom, att godset å frilagret befriades från detta emballage och fördes till förtullningslokalen utan något eller med allenast ett mycket lätt omslag. Giltigheten af denna anmärkning hade af kommittén erkänts, dock icke såsom en anmärkning mot frilagersinstitutionen själf, utan så att förstå, att den borde föranleda till ändrade bestämmelser i tulltaxan, så vidt anginge de rubriker, som drabbades af anmärkningen. I sådant afseende hade kommittén såsom sin åsikt uttalat, att sådana ändringar borde vidtagas i tulltaxan, att, jämte borttagande vid vissa rubriker af vid dem meddelad föreskrift, att vid varans förtullning afdrag ej finge göras för vikt af omslag, askar, inlägg m. m., tullsatserna vid dessa rubriker erhöles en motsvarande förhöjning; och hade kommittén, till upplysning om hvilka förändringar i tulltaxan, som häraf skulle föranledas, öfverlämnat en af öfverinspektoren och tullförvaltaren vid packhusinspektionen i Stockholm utarbetad promemoria i ämnet. Den af kommittén sålunda ifrågasatta åtgärden hade emellertid varit ägnad att väcka icke några betänklighet. Omförmälda promemoria utvisade, att de varuslag, m hvilka här vore fråga, vore ganska många till antalet — icke mindre än 84 stycken — och delvis af icke ringa betydelse, och då härtill omme, att omslagens vikt beräknades i allmänhet ingå i nu ifrågasättande varors bruttovikt med omkring 20 å 25 procent och lägst med 5 procent, med hvilka procenttal gällande tullsatser alltså vid öfvergång från brutto- till nettoförtullning skulle höjas, insåges lätteligen, att här vore fråga om en ganska omfattande omarbetning af tulltaxan.

Oafsedt att bruttoförtullningens förändring till nettoförtullning vore en grannlaga sak, som icke gärna kunde aflöpa utan äfven reella förändringar i tullen för vissa varor, vore att märka, att bruttoförtullningen föreskrifvits i syfte att vinna enkelhet och snabbhet vid expeditionen, och att man således genom den af kommittén ifrågasatta anordningen skulle för ett stort antal artiklar uppoffra de fördelar i tulltekniskt hänseende, man velat vinna genom det föreskrifna förtullniugssättet. Med skäl hade man ställt sig tveksam inför denna konsekvens af frilagersinstitutionens införande.

De antydda betänkligheterna syntes emellertid departementschefen varda undanröjda, därest man, på sätt kommerskollegium och generaltullstyrelsen i sitt omförmälda underdåniga utlåtande af den 4 november 1899 förordat, inskränkte de åtgärder, som afsåge att förebygga missbruk genom varornas ompackning i frilagret, till att omfatta endast de varor, som faktiskt infördes öfver ett frilager, d. v. s. om man, i stället för att vidtaga ändringar i tulltaxan i syfte att i ett stort antal fall utbyta bruttoförtullning mot nettoförtullning, inskränkte sig till att ålägga vissa varor, som enligt tulltaxan förtullades efter bruttovikt, en särskild tilläggsafgift, då de öfver frilager infördes oemballerade eller endast i pappersomslag. Man undveke nämligen härigenom att, för möjliggörandet af frilagersinstitutionens införande, vidtaga omfattande rubbningar i tulltaxan, hvilka naturligen komme att återverka på mångahanda af sagda institutions tillkomst alldeles oberoende förhållanden. Härtill komme, att det antal artiklar, för hvilka, enligt ämbetsverkens förslag, vid införsel öfver frilager skulle utgöras tilläggstull, vore betydligt lägre än antalet af de artiklar, för hvilka, enligt den vid kommitténs betänkande fogade promemoria, tullsatserna skulle förändras. Detta berodde, enligt hvad departementschefen inhämtat, i väsentlig mån därpå, att ett icke ringa antal artiklar, hvilka enligt tulltaxan förtullades efter bruttovikt, redan såsom regel infördes utan eller med endast helt lätt emballage, hvarför särskild anledning att ålägga dem tilläggsafgift vid införsel öfver frilager icke förefunnes. Skulle emellertid visa sig, att vid införsel öfver frilager af en eller annan artikel, hvilken icke funnes upptagen i ämbetsverkens förslag, missbruk framdeles skulle yppa sig, kunde rättelse lätt ske genom ökning af antalet artiklar, för hvilka tilläggstull skulle utgöras. I alla händelser syntes skäl icke förefinnas att för möjligheten af missbruk i ett eller annat fall, missbruk, hvilka lätt kunde hämmas, förvägra vår handel och vår industri stödet af en institution, hvaraf de enligt deras

mest kompetente målsmäns mening vore i behof för att med framgång upptaga konkurrensen med utlandet.

Tilläggsafgiften borde, på sätt ock ämbetsverken föreslagit, lämpligen sammanslås med den i tulltaxan stadgade tullafgiften till *en* afgift.

Hvad anginge öfriga anmärkta olägenheter, kunde departementschefen ej annat finna, än att dessa i allt väsentligt komme att förebyggas genom de åtgärder, som af kommittén föreslagits i syfte att förbjuda användning inom frilagret till förtäring eller eljest till personligt bruk af andra än inhemska samt utländska tullfria eller vederbörligen förtullade varor; att genom stränga kontrollföreskrifter förebygga tillfällena till smuggling från frilagret; att förbjuda anläggning och drifvande af boktryckeri inom frilager; att förbjuda att å frilager idka försäljning af eller minuthandel med varor från bod eller annat upplagsställe; samt att förbjuda intagande å frilager af spannmål samt brännvin och sprit. Och likaså vore enligt departementschefens åsikt hvad kommittén i öfrigt anført till bemötande af anmärkningarna mot frilagersinstitutionen af beskaffenhet att på ett öfvertygande sätt ådagalägga, att desamma icke vore af den vikt och betydelse, att de borde förhindra den ifrågavarande institutionens införande.

Med biträdande af de erinringar, som kommerskollegium och generaltullstyrelsen framställt vid kommitténs förslag till förordning om frilager, hade departementschefen, som i öfrigt i hufvudsak icke funnit något att erinra mot samma förslag, låtit, med ledning af berörda erinringar, utarbета nytt förslag till författning i ämnet.

I nådig proposition den 15 december 1899 (n:r 2) föreslog Kungl. Maj:t 1900 års Riksdag att dels antaga förut omförmälda inom finansdepartementet utarbetade förslag till förordning om frilager, dels ock besluta, att vissa varor, vid hvilkas förtullning, enligt då gällande tulltaxa, afdrag i vikten ej gjordes för omslag af i tulltaxan angifna slag, skulle, då desamma vid förtullning från frilager uppvägdas oemballerade eller endast i pappersomslag, i stället för de i tulltaxan angifna draga särskilda förhöjda tullsatser.

Riksdagen
år 1900.

Bevillningsutskottet anförde i sitt med anledning af denna proposition afgifna betänkande (n:r 30), bland annat, att äfven om frilagersinstitutionen i den form, som i propositionen föreslagits, skulle medföra fördelar för vissa affärsmän, så vore likväl de olägenheter, som skulle af samma institution blifva en följd, af så afsevärd betydelse, att utskottet icke kunde tillstyrka inrättande af frilager med rättighet att därifrån införa varor till inhemsk förbrukning, helst som importen under

de senaste åren varit i ständigt stigande och således icke syntes vara i behof af ytterligare lättnader.

Utskottet, som alltså icke förordade inrättande af frilager i den af Kungl. Maj:t föreslagna omfattning, hade dock, då utskottet ansåge hvarje förslag i syfte att bereda svensk industri och handel verkliga fördelar vara förtjänt af beaktande, icke velat ställa sig afvisande mot inrättande af frilager såväl för reexport- och transithandel som för bedrifvandet af tillverkning uteslutande för export. Då utskottet sålunda ansett sig icke kunna i hufvudsak biträda den kungl. propositionen, hade utskottet naturligtvis icke ägt anledning att ingå i någon detaljgranskning vare sig af det framlagda förslaget till förordning om frilager eller huruvida de af Kungl. Maj:t föreslagna tilläggstullarna vore tillräckligt höga för att motsvara sitt ändamål.

Den uppfattning om föreliggande fråga och sättet för dess lösning, som utskottet uttalat, påkallade emellertid en fullständig och noggrann utredning samt affattande af ett författningsförslag, grundadt på de förutsättningar, som angifvits; och utskottet hemställde fördenskull, att Riksdagen måtte, med förklarande att den kungl. propositionen icke kunnat vinna Riksdagens godkännande, i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning, om och under hvilka villkor en frilagersinstitution, afsedd uteslutande för reexport- och transithandel samt bedrifvande af tillverkning för export, lämpligen skulle kunna, utan uppoffringar för statsverket, här i landet inrättas, samt därefter till Riksdagen inkomma med de förslag till lagstiftningsåtgärder, hvartill utredningen kunde gifva anledning.

Bevillningsutskottets ifrågavarande uttalande åtföljdes emellertid af flera reservationer, i hvilka bland annat af åtta utskottsledamöter yrkades bifall till hvad af Kungl. Maj:t föreslagits.

Inom Riksdagen erhöll frågan den utgång, att, sedan Andra kammaren först återremitterat ärendet till utskottet för åvägabringande af viss ändring i affattningen af utskottets hemställan, så afslog Första kammaren med 87 röster mot 44 såväl Kungl. Maj:ts proposition som utskottets hemställan, hvarefter Andra kammaren utan votering biföll Kungl. Maj:ts framställning. Frågan om frilagersinstitutionens införande i vårt land var sålunda för denna gång fallen.

Det dröjde dock ej länge, förr än yrkanden på frilagersfrågans återupptagande framställdes från olika håll. Den af Kungl. Maj:t den 1 juli 1898 förordnade handels- och sjöfartskommittén hemställde sålunda i underdånigt betänkande af den 12 december 1900, bland annat, det

Framställningar om återupptagande af frågan om frilager.

täcktes Kungl. Maj:t till förnyad pröfning förelägga Riksdagen det för samma års Riksdag framlagda förslag till förordning om frilager. Och vidare inkommo till Kungl. Maj:t särskilda framställningar från olika korporationer, representerande landets näringsidkare, i hvilka yrkades på frilagersfrågans snara upptagande till förnyad behandling.

Berörda framställningar i frilagersfrågan, hvilka inkommo mot slutet af år 1902 och vid början af år 1903, utgingo dels från den hela landet omfattande korporationen Sveriges allmänna handelsförening, och dels från följande lokala sammanslutningar af näringslifvets målsmän, nämligen Stockholms köpmannaförenings handelskammare, Handelsföreningens i Göteborg fullmäktige, Karlskrona handelsförening samt köpmannaföreningarna i Malmö, Gäfle och Sundsvall.

Allmänna handelsföreningen, hvilken genom sitt förvaltningsutskott föranstaltat om en undersökning angående uppfattningen i denna fråga bland näringsidkare i olika delar af landet, hade, med öfverlämnande af de svar, som ingått på de i detta afseende utsända frågeformulären, i sin framställning sammanfattat innehållet af dessa svar på följande sätt: »Svaren förete visserligen en del olikheter i detaljerna, såsom i fråga om kostnaderna, i fråga om kompetensvillkoren samt i fråga om de lämpligaste platserna för inrättande af frilagersområden m. m., men med få undantag uttalas i dem önskvärdheten af frilagersinstitutionens snara införande; och särskildt att märka är, att de tillstyrkande svaren synas vara gifna oberoende utaf de svarandes ställning och åskådningar i tullpolitiskt hänseende. Bland representanterna för vårt näringslif synes den hardt när enstämmiga opinionen hafva arbetat sig fram, att vårt land för att kunna bestå i konkurrensen på världsmarknaden inom sådana industrigrenar, där landets naturliga förutsättningar i afseende på råämnen och tillverkningsresurser i öfrigt eljest göra det berättigadt till en plats, måste, följande sina södra grannländers, Danmarks och Tysklands exempel, stärka sin position genom att bereda möjlighet till inrättande af frilager.»

Handelskammaren i Stockholm framhöll särskildt, hurusom den konkurrens, hvilken från frilagersinrättningar i Danmark och Tyskland bedrefves på områden, som borde vara naturliga afsättningsfält för vårt lands näringar, gjorde det till en bjudande nödvändighet att söka stärka våra näringsidkares ställning. Handelsföreningens i Göteborg fullmäktige påpekade den erfarenhet, man därstädes haft tillfälle att på närmare håll göra angående de fördelar, som genom frilager beredas handelns och sjöfartens idkare i Danmark, och framhöll därjämte särskildt den omständigheten, att detta lands handel, i synnerhet efter tillkomsten af

frihamnen i Köpenhamn, gjort allt större landvinningar inom Sverige, äfvensom att i vårt land idkarna af dessa näringar förvisso i saknaden af motsvarande anstalter erfore en af de största svårigheterna för en lycklig konkurrens med grannländerna. I enahanda riktning uttalade sig äfven de öfriga petitionärerna. Köpmannaföreningen i Malmö framhöll därjämte, att genom möjligheten att på svenskt frilagersområde bearbeta inhemskt och utländskt gods vår industri skulle sättas i tillfälle att frambringa för världsmarknaden afpassade varor och att sålunda skapa en betydlig svensk export till gagn äfven för vår utrikes handel och de näringar, som därmed ägde samband.

Sedan dåvarande chefen för finansdepartementet den 29 oktober 1902 på nådigste befallning anmodat kommerskollegium och generaltullstyrelsen att skyndsamt inkomma med gemensamt underdånigt yttrande, huruvida ändringar i eller tillägg till de af Kungl. Maj:t vid 1900 års Riksdag föreslagna särskilda tullsatser vid införsel öfver frilager af vissa varor, hvilka enligt då gällande tulltaxa förtullades efter bruttovikt, vore af behovet påkallade, afgåfvo ämbetsverken den 12 november 1902 gemensamt underdånigt utlåtande, däri ämbetsverken dels redogjorde för de synpunkter, som varit bestämmande vid uppgörande af det vid 1900 års Riksdag framlagda förslaget, dels ock såsom sin mening uttalade, att sedan den tid, då ämbetsverkens underdåniga utlåtande af den 4 november 1899 afgafs, icke, vare sig i följd af vidtagna ändringar i tulltaxan eller af annan anledning, några förhållanden inträdt, som syntes böra påkalla dylika ändringar eller tillägg.

*Kommerskollegium och
generaltullstyrelsen den
12 november
1902.*

Sedan till de sålunda i ämnet gjorda framställningarna kommit, att i Göteborg och Malmö vidtagits åtgärder i syfte att å hvardera orten åstadkomma frihamnsanläggningar, utarbetades under år 1906 inom finansdepartementet förslag till särskilda förordningar angående frihamn och frilager, hufvudsakligen grundade på motsvarande delar af de förslag, som af 1894 års kommitté utarbetats, äfvensom, hvad angår frilager, på det vid 1900 års Riksdag framlagda förslaget till förordning om frilager. Öfver de sålunda inom finansdepartementet utarbetade författningsförslagen afgåfvo kommerskollegium och generaltullstyrelsen inforordadt gemensamt underdånigt utlåtande den 25 januari 1907, hvar efter förslagen i något omarbetadt skick framlades för 1907 års riksdag genom den af mig förut omförmälda propositionen. Dessa förslag afveko från nyssnämnda kommittéförlag och förslag i proposition till 1900 års Riksdag i följande afseenden nämligen:

*Proposition
till 1907 års
Riksdag.*

a) att föreskrifter af tullteknisk art angående rörelsen inom frihamn eller frilager uteslutits, för att eventuellt meddelas i administrativ väg;

b) att både frihamn och frilager förklarats skola vara afsedda för allmänt bruk;

c) att, medan förut ifrågasatts, att vid införsel från frilager tilllämpa särskilda tilläggstullar för vissa varor, i hvilkas vikt jämlikt gällande tulltaxa skulle inberäknas askar, omslag, kartor o. s. v., i stället föreslagits, att dylika varor ej finge från frilager uttagas för uppläggning å nederlag eller för att efter förtullning införas i landet, med mindre varorna vore emballerade på sådant sätt, som eljest vid införsel af enahanda varor vore brukligt, samt

d) att det förut ifrågasatta förbudet mot spannmåls uppläggning inom frihamn eller frilager uteslutits.

1907 års
Riksdags
beslut.

I skrifvelse den 24 maj 1907 meddelade Riksdagen, att Riksdagen antagit en förordning om frihamn, men att Riksdagen däremot ansett, att frilager icke borde för det dåvarande inrättas.

Riksdagen anförde i sin berörda skrifvelse, bland annat, att af de ifrågavarande institutionerna äfven i vårt land vore att förvänta afsevärda fördelar för sjöfart och industri ej mindre än för handeln. Men då vissa industrigrenar i detta hänseende kunde hafva icke allenast mindre att vinna utan möjligen äfven under vissa omständigheter skulle kunna utsättas för menliga verkningar af de ifrågasatta nya inrättningarna, finge därför vid frågans bedömande icke heller dessa omständigheter förbises. I sådant afseende vore att märka, att den inhemska industrien, särskildt vissa slag af densamma, måste anses vara så känslig för den utländska konkurrensens underlättande, att man före vidtagandet af de nu föreslagna åtgärderna skäligen borde tillse, att proportionen mellan tullen å den färdiga produkten å ena sidan samt tullsatserna för halffabrikat och beredningsämnen å andra sidan vore med hänsyn till de ifrågasatta förändrade förhållandena rätt afvägd.

Att med bestämmelserna i då gällande tulltaxa, hvilken upprättades i slutet af 1880- och början af 1890-talet på grundvalen af då rådande förhållanden inom vår industri, tullsatserna särskildt icke vore afpassade för den omständighet, att den utländska konkurrensen så att säga flyttades in på lifvet, torde få anses vara uppenbart. Det torde sålunda få medges, att en närmare utredning af denna fråga måste anses vara af behovet påkallad, innan medgifvande lämnades att här i landet upprätta frilager. Och det finge vidare i detta sammanhang erinras, att vår tulltaxa, hvilken för öfrigt äfven i åtskilliga andra afseenden

erkänts lida af väsentliga brister, ur såväl dessa som äfven andra synpunkter ansetts böra göras till föremål för en fullständig revision. Det ville därför synas lämpligt, att i afvaktan på berörda utredning frågan om införande här i landet af frilagersinstitutionen tills vidare finge anstå; och hade Riksdagen under sådana omständigheter ansett, det frilager icke borde för det dåvarande inrättas i vårt land.

Sedan Riksdagen förklarat, att det syntes nödigt att särskildt föreskrifva, att tillstånd till frihamns öppnande för användning icke finge meddelas att gälla tidigare än efter utgången af år 1910 eller den tidpunkt, då arbetet med tulltaxans revision måste vara slutfördt, anförde Riksdagen vidare med afseende å det i Kungl. Maj:ts författningsförslag införda stadgandet om bruttoförtullning underkastade varors behandling vid införsel från frihamn, att Riksdagen ville framhålla, hvad jämväl af ämbetsverken i deras senaste utlåtande påpekats, eller att den nu föreslagna lösningen af denna fråga syntes vara ägnad att medföra vissa betänkligheter särskildt på grund af den därmed förenade utsikten till tvister mellan tullmyndigheterna och varuägare om hvad som borde förstås med handelsmässigt emballage. Detta måste nämligen enligt sakens natur antagas vara af olika beskaffenhet alltefter den väglängd, varan fraktats, då den införts. Härvid borde ock erinras, att, då man väl måste förutsätta, att de i frihamn införda varorna ganska allmänt därstädes uppackades och sorterades äfvensom i vissa fall bearbetades, man ock hade att räkna därmed, att det emballage, hvari varorna blifvit till frihamnen införda, icke vore detsamma, som sedermera användes vid deras införsel från frihamn.

Hvad beträffade det förut framställda förslaget att genom tilläggstullar lösa denna fråga, hade Kungl. Maj:t ansett gällande handels-traktat med Tyska riket lägga hinder i vägen för en dylik lösning. Detta hinder torde emellertid icke kvarstå vid den tidpunkt, då enligt Riksdagens beslut frihamn skulle få öppnas för användning. Å andra sidan hade dock icke ens ifrågasatts att tillämpa dylika tullar annat än för ett mindre antal artiklar. Att märka vore dessutom, att tilläggstullar svårigen kunde tillämpas med afseende å gods, som uttoges för att uppläggas på nederlag; och hade det under sådana förhållanden syntes lämpligt, att det nu föreslagna stadgandet bibehölles men supplerades med bestämmelser om tilläggstullar, hvarom förslag alltså förutsattes komma att utarbetas. De ifrågavarande bestämmelserna hade följaktligen blifvit i nu angifven riktning omarbetade i det af Riksdagen antagna förslaget till förordning om frihamn.

*Tulltaxe-
kommittén.*

Med anledning af Riksdagens berörda uttalande och beslut med afseende å bruttoförtullning underkastade varors behandling vid införsel från frihamn uppdrog Kungl. Maj:t den 15 november 1907 i samband med utfärdandet af förordning om frihamn åt tulltaxekommittén att utarbeta förslag om tilläggstullar å vissa varor, då de från frihamn uttagas för att efter förtullning införas i landet.

Sedan Smålands och Blekinge handelskammare hos Kungl. Maj:t gjort framställning, att frågan om införande af frilagersinstitutionen i enlighet med de grunder, som angåfves i den till 1907 års Riksdag aflåtna propositionen i ämnet, måtte ånyo upptagas, uppdrog Kungl. Maj:t därjämte den 8 oktober 1909 åt tulltaxekommittén att underkasta det förslag till förordning om frilager, som innefattades i berörda proposition, granskning för utrönande, huruvida dess särskilda bestämmelser på grund af förhållanden, som inträdt, sedan förslaget utarbetades, borde i något afseende jämkas, samt att därefter till Kungl. Maj:t inkomma med det yttrande och förslag, hvartill en sådan granskning kunde föranleda, äfvensom att vid afgifvande af förslaget till bestämmelser om tilläggstullar å vissa varor, då de från frihamn uttoges för att efter förtullning införas i landet, taga under öfvervägande, i hvad mån särskilda föreskrifter i sistberörda hänseende kunde vara erforderliga beträffande frilager.

I skrifvelse den 13 december 1909 afgaf kommittén sitt yttrande i ämnet och bifogade därvid, bland annat, ett af packhusinspektionen i Stockholm uppgjort förslag till tilläggstullar, hvilket anslöt sig till det af kommittén den 3 maj 1909 afgifna förslag till ny tulltaxa.

I berörda skrifvelse anförde tulltaxekommittén angående packhusinspektionens nämnda förslag, att dess slutliga granskning borde äga rum på grundval af den nya tulltaxa, som kunde komma att inom den närmaste framtiden antagas, och kommitténs yttrande i denna del af ämnet måste därför gifvetvis inskränkas till att afse det fall, att den nya taxan i de delar, som härvid ägde betydelse, komme att öfverensstämma med kommitténs afgifna förslag till tulltaxa. Vid den från denna utgångspunkt företagna granskningen af förslaget hade kommittén icke funnit anledning till erinran beträffande de upptagna varuslagen och då tullsatserna anslöto sig till kommitténs förslag till tullsatser, afsedda för vanlig förtullning, med de tillägg, som betingades af den utrönta taran, kunde kommittén icke heller härvid framställa någon anmärkning. Däremot hade — särskildt i betraktande af den omständighet, att i vissa fall pappaskar, som enligt gällande taxa droge tull såsom förgyllda, skulle enligt förslaget till ny taxa få införas till

nedsatt tull, hvarför skulle kunna befaras, att det oftare än för närvarande blefve förenadt med vinst för importören att få varan och asken förtullade hvar för sig — det syntes kommittén vara tvifvelaktigt, om icke tilläggstullar kunde anses påkallade för ytterligare vissa varuslag. Särskildt hade i sådant afseende uppmärksammats vissa sydda persedlar af spånadsvaror äfvensom artiklar, hänförliga till vissa närmare angifna rubriker i det afgifna förslaget till tulltaxa. Att åtskilliga af nu ifrågasvarande varuslag icke infördes i mera betydande kvantiteter, syntes icke i och för sig afgörande för frågan om deras upptagande eller uteslutande, helst som bland de i packhusinspektionens förslag upptagna funnes åtskilliga, hvilka icke heller vore föremål för större införsel, och för öfrigt förhållandena i detta afseende lätteligen kunde förändras under en något längre tidsrymd.

För erhållande af närmare utredning i frågan hade kommittén under hand hänvänt sig till packhusinspektionen. På grund af hvad därvid inhämtats, hade kommittén väl funnit tilläggstull icke vara erforderlig för samtliga nyss berörda varuslag, men dock ansett sådan tull skäligen böra upptagas för vissa artiklar utöfver de i packhusinspektionens ifrågasvarande förslag inrymda; och föreslog kommittén i sådant hänseende, att berörda förslag måtte kompletteras med vissa uppräknade varuslag, för hvilka vid förtullning från frihamn, oemballerade eller i emballage af endast papper, förhöjd tull borde, enligt hvad i packhuset utrönt, utgå med angifna belopp. Enligt kommitténs förmenande kunde något tvifvel icke råda om behovet och lämpligheten af att, på sätt jämväl tidigare afsetts, enahanda bestämmelser angående tilläggstullar, som nu förordats för förtullning från frihamn, äfven gjordes gällande beträffande förtullning från frilager.

Hvad för öfrigt anginge det Riksdagen år 1907 förelagda förslaget till förordning om frilager, syntes jämkning däri icke påkallad af något förhållande, som sedermera inträdt; dock att vissa smärre, af Riksdagen vidtagna jämkningar i förslaget till förordning om frihamn torde böra medföra motsvarande ändringar eller tillägg i förslaget till förordning om frilager.

Öfver kommitténs förslag afgaf generaltullstyrelsen den 12 januari 1910 infordradt underdånigt utlåtande, därvid styrelsen förklarade sig med ett mindre väsentligt undantag biträda hvad kommittén i sin förutnämnda skrifvelse anfört och hemställt, och hade styrelsen vid sitt utlåtande fogat en, på grundvalen af kommitténs förslag med viss däri af styrelsen föreslagen förändring uppgjord förteckning å tilläggstullar

Generaltullstyrelsens utlåtande den 12 januari 1910.

att äga tillämpning vid förtullning från frihamn af vissa oemballerade eller allenast i pappersomslag emballerade varor, i händelse sådana tullar komme till stånd i anslutning till det af tulltaxekommittén den 3 maj 1909 afgifna förslag till ny tulltaxa.

*Departements-
chefen.*

Då 1907 års Riksdag afslog förslaget om förordning om frilager, var det hufvudsakligen af det skäl, att då gällande tulltaxebestämmelser icke ansågos rätt väl afpassade för detta institut. Riksdagen förmenade för den skull att frågan om denna lagstiftning borde få anstå i afvaktan på resultatet af den då pågående omarbetningen af tulltaxan. Ifrågasvarande tulltaxerevision är nu slutförd, och de nya tulltaxebestämmelserna hafva äfven under någon tid varit i tillämpning. Tidpunkten torde därför nu vara inne att ånyo upptaga frilagersfrågan. Jag har med afseende härå också inom finansdepartementet låtit utarbета förslag till förordning i ämnet. Härvid har det för 1907 års Riksdag framlagda förslaget i hufvudsak följts. Detta ansluter sig nämligen i det väsentliga till 1907 års förordning om frihamn, däri af Riksdagen godkända principer på ett närliggande lagstiftningsområde ju kommit till uttryck.

Afvikelserna i det nu inom finansdepartementet utarbetade förslaget till förordning om frilager från 1907 års förslag i ämnet — i sig själfva icke af större omfattning — äro, förutom några mindre tillägg till §§ 1, 16, 17 och 18, till hvilka jag längre fram skall be att få återkomma, i öfrigt afsedda att i jämförliga delar bringa förslaget i öfverensstämmelse med frihamnsförordningen i den form, i hvilken den antogs af Riksdagen. De af Riksdagen beslutade ändringarna i förslaget till frihamnsförordning afsågo nämligen till en del sådana bestämmelser, hvilka hade sin motsvarighet i förslaget till förordning om frilager och som äro af natur att böra i de båda författningarna öfverensstämma med hvarandra.

Jag ber nu att få närmare beröra de väsentligaste olikheterna mellan det inom finansdepartementet nu utarbetade förslaget till förordning om frilager samt 1907 års förslag i ämnet.

I frihamnsförslaget — hvarmed jag nu och framdeles betecknar det af Kungl. Maj:t år 1907 för Riksdagen framlagda förslaget till förordning om frihamn — hade föreslagits förbud mot att inom frihamn idka boktryckerirörelse eller verksamhet af beskaffenhet att kunna medföra fara eller olägenhet för anstalten eller där intagna varor.

Häröfver anförde Riksdagen i sin förutnämnda skrifvelse den 24 maj 1907 följande:

»Med vår industris raska utveckling och då erforderliga jämkningar

i tulltaxan stundom måhända icke kunna med nödig skyndsamhet vidtagas, torde emellertid den möjligheten ingalunda vara utesluten, att äfven andra industrier understundom kunna befinna sig i det läge, att tullen å den färdiga varan icke är rätt väl afpassad efter tullen å erforderliga råvaror och beredningsämnen, i följd hvaraf sådana varors framställande inom frihamnen skulle kunna medföra en för andra tillverkare ojämn och i viss mening illojal konkurrens vid varans afsättning å den inhemska marknaden.

Nu är det visserligen sant, att för rättigheten att inom frihamn idka industriell verksamhet erfordras tillstånd af Kungl. Maj:t och att det under sådana omständigheter kan förväntas, att frågan om meddelande af tillstånd till dylik verksamhet kommer att föregås af en så allsidig pröfning i hvarje särskildt fall, att icke trots ett sådant förhållande det begärda tillståndet skulle komma att meddelas. Men det oaktadt synes med tillämpning af den princip, som redan funnit uttryck i det nu föreslagna förbudet, det böra uttryckligen fastslås, att hvarje verksamhet, som i följd af gynnsammare produktionsvillkor är ägnad att å den inhemska marknaden afsevärdt skada inom riket annorstädes än i frihamn drifven enahanda verksamhet, icke må medgifvas.»

I sådant syfte införde Riksdagen i § 13 af den af Riksdagen antagna frihamnsförordningen ett tillägg till den af Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelsen.

Det af Riksdagen anmärkta förhållandet gäller i lika hög grad frilagret, och har jag därför låtit i § 14 i det nu förevarande förslaget införa en bestämmelse, motsvarande nyssnämnda, af Riksdagen till § 13 i frihamnsförordningen gjorda tillägg.

Såsom jag i det föregående redan omnämnt, vann den i frihamnsförslaget införda bestämmelsen angående bruttoförtullning underkastade varors behandling vid införsel från frihamn icke i sin helhet Riksdagens godkännande. Kungl. Maj:ts förslag afsåg, att dylika varor icke skulle få uttagas för uppläggning å nederlag eller för att efter förtullning införas i landet, med mindre de vore emballerade på sådant sätt, som eljest vid införsel af enahanda varor vore brukligt. Riksdagen godkände förslaget, i hvad det afsåg uttagning för uppläggning å nederlag, men införde för öfriga fall i det antagna författningsförslaget en bestämmelse, att dylika varor ej finge, med mindre emballeringen vore på nyssnämnda sätt verkställd, från frihamn uttagas för att efter förtullning införas i landet, så framt de icke vore vid förtullning från frihamn underkastade särskild förhöjd tullafgift.

Då enahanda bestämmelser i förevarande punkt böra gälla både

frilager och frihamn, har i det inom finansdepartementet utarbetade förslaget till frilagersförordningen § 19 mom. 3, hvarom här är fråga, affattats i öfverensstämmelse med motsvarande stadgande i frihamnsförordningen.

Riksdagen förutsatte vidare i sin skrifvelse af den 24 maj 1907, att förslag till tilläggstullar afsedda att tillämpas för nyss berörda eventualitet skulle komma att utarbetas. Såsom jag förut nämnt, har generaltullstyrelsen på grundvalen af tulltaxekommitténs förslag till tulltaxa uppgjort en förteckning å de varor, för hvilka dylika tullar borde utgå. Den tulltaxa för inkommande varor, som från och med den 1 december 1911 är gällande, afviker emellertid med afseende å såväl rubrikernas beteckning som tullsatserna i åtskilliga delar från kommitténs förslag. Med anledning däraf har generaltullstyrelsen erhållit i uppdrag att utarbeta ett nytt förslag till tilläggstullar för dylika varor grundadt på den gällande tulltaxan. Generaltullstyrelsen läser inom närmaste tiden hafva slutfört detta uppdrag. Härefter torde jag få förelägga Eders Kungl. Maj:t det förslag i ämnet, hvartill omständigheterna må föranleda.

I frihamnsförslaget § 20 mom. 4 förekom ett stadgande därom, att införsel från frihamn af gods i sådana kvantiteter och under sådana omständigheter i öfrigt, att bestämmelsen i § 14 af samma förslag angående detaljförsäljning af därstädes befintliga varor uppenbarligen komme att därigenom kringgåas, icke finge medgifvas. Beträffande denna bestämmelse i § 20 har Riksdagen i sin meranämnda skrifvelse anført följande:

»Afsikten med de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna är, såsom jämväl i en inom Riksdagen i ämnet väckt motion erinras, att förekomma så kallad detaljhandel eller handel i mindre omfattning med varor, upplagda inom frihamn. Att dylika bestämmelser införas i författningen synes ock vara af behovet påkalladt, men det kan med allt skäl ifrågasättas, huruvida hvad Eders Kungl. Maj:t i sådant afseende föreslagit är till fyllest. Ty hvarken i denna författning eller i gällande lagstiftning finnes någon allmän föreskrift om, hvad som bör förstås med detaljhandel. Och de föreslagna bestämmelserna synas Riksdagen så mycket mer betänkliga, som tillämpningen af desamma ju skulle komma att öfverlämnas åt vederbörande tulltjänsteman, hvilken alltså hade att för hvarje särskildt fall afgöra hvad som vore det ena eller det andra.

Till undanröjande af de antydda olägenheterna har i motionen föreslagits fastställandet af vissa minimikvantiteter och inom Riksdagens

bevillningsutskott har framkastats tanken på att hvad beträffar andra varor än spannmål uti förevarande afseende fastslå ett visst tullbelopp.

Vare sig nu den ena eller den andra af dessa utvägar skulle komma att anlitas, torde det dock få anses uppenbart, att i frågans nuvarande läge hvarje fastställande af visst kvantum eller visst tullbelopp skulle komma att fotas på alltför osäkra grunder. Häraf torde framgå, att frågan om hvilka åtgärder i detta hänseende böra vidtagas bör föregås af en närmare utredning af hithörande förhållanden, med iakttagande därvid, bland annat, att särskilda bestämmelser erfordras rörande spannmål; och då ifrågavarande spörsmål synas vara af stor betydelse, lär med visshet kunna förutsättas, att utredning och förslag i ämnet komma att till Riksdagen afgifvas. Riksdagen får alltså an hålla, att Eders Kungl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag rörande den minsta kvantitet dels af spannmål, dels ock af andra varor, som får på en gång från frihamn införas».

Med anledning af detta Riksdagens uttalande uppdrog Kungl. Maj:t den 15 november 1907 åt kommerskollegium att utarbета förslag i berörda afseende. Sedan Smålands och Blekinge handelskammare, såsom jag i det föregående omnämnt, gjort framställning i syfte att frilagersinstitutionen måtte införas i riket, anbefalldes Kungl. Maj:t kollegium att därvid jämväl taga under öfvervägande, i hvad mån särskilda föreskrifter i ämnet kunde vara erforderliga beträffande frilager. Den utredning, som sålunda ankommer på kollegium att verkställa och som, enligt hvad jag från kollegium inhämtat, lär erbjuda afsevärda svårigheter, har ännu icke blifvit slutförd, och denna fråga kan till följd däraf icke blifva förelagd innevarande års Riksdag. Detta förhållande torde dock icke kunna utgöra hinder för att frilagersfrågan nu upptages till förnyad behandling.

Slutligen har för vinnande af öfverensstämmelse med § 13 mom. 5 i tulltaxeförordningen i det inom finansdepartementet utarbetade förslaget till förordning om frilager befrielse från tullafgift blifvit i §§ 1, 16, 18 likställd med restitution af tull- och tillverkningsafgifter; hvarjämte gjorts ett mindre tillägg till § 17, hvilket betingas af viss, genom kungörelse den 2 december 1910 gjord ändring i 62 § tullstadgan.

Antagande af en frilagersförordning påkallar viss ändring i § 13 mom. 6 tulltaxeförordningen. Till denna fråga torde jag emellertid få återkomma i annat sammanhang.

Varder förordning om frilager i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad jag föreslagit antagen, påkallas häraf några smärre förändringar i frihamnsförordningen. Samtidigt härmed böra i §§ 1, 15, 16

och 20 i sistnämnda förordning göras förändringar, motsvarande dem, som jag ifrågasatt i §§ 1, 16, 17 och 18 i 1907 års förslag till frilagersförordning. I enlighet härmed har jag låtit utarbeta förslag till förordning om ändrad lydelse af §§ 1, 13, 15, 16, 18, 20 och 22 i förordningen den 15 november 1907 om frihamn.

Efter att hafva uppläst de inom finansdepartementet utarbetade förslagen till förordning om frilager och förordning om ändrad lydelse af nämnda paragrafer i förordningen om frihamn, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att antaga de sålunda upplästa författningsförslagen.

Statsrådets öfriga ledamöter instämde i denna hemställan.

Hans Maj:t Konungen biföll hvad statsrådet sålunda hemställt; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olof Ljungberg.